

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisuri nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune
în Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachf.,
Nux. Angenfeld & Emeric Les-
mer, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Elkstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII Erzsébet-körut).
Prețul inserțiilor: o serie
gazmond pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tarife și invo-
ială. — **REGALME** pe pagina
8-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXX.

„GAZETA“ iese în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
M-ri de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
M-ri de Duminecă 8 fr. pe an.
Se primumără la toate ofi-
ciile postale din țară și din
atâră și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
târgul Inului Nr. 30. etajiu
1. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Ca dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un exem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 96.

Brașov, Luni-Marți 1 (14) Mai.

1907.

Sinoadele și situațiunea.

Eri, în Dumineca Tomii, s'a înau-
gurat sesiunea anuală a sinoadelor
diecezane gr. or. la Sibiu, Arad și
Caransebeș. Până acuma avem știre
numai despre decursul primei ședințe
a sinodului din Sibiu. Raportul asupra
acestei ședințe de deschidere il pu-
blicăm mai jos.

Era de prevăzut că obiectul prin-
cipal ce va ocupa de astă-dată sinoa-
dele, va fi noua lege școlară votată
de ambele camere ungare, și chesti-
unea ce poziție vor lua sinoadele față
cu această lege.

I. P. Sa Mitropolitul a accentuat
în cuvântul său de deschidere pro-
blema ce se impune sinodului zicând,
că este problema grea a salvării și
conservării școalelor noastre confe-
sionale.

După-ce pașii întreprinși de epi-
scopat, pe cari li indică cu de-amă-
nuntul, n'au putut împiedeca aducerea
amintitei legi, urmează ca legea pri-
mită de ambele corpuri legiuitoare să
fie sancționată. Și acum se naște che-
stiunea ce atitudine să ia biserica
pentru de a-și putea susține auto-
nomia?

La întrebarea aceasta Metropolitu-
lul răspunde zicând, că situațiunea
dificilă ce-o crează legea lui Apponyi
bisericeii și școalelor, se poate ușura
numai prin mari jertfe materiale.
Aceasta o înțelege așa, ca clerul și
poporul să aducă toate jertfele pentru
ca să poată susține școalele fără
acele întregiri ale salariilor învăță-
rești dela stat.

Nu mai trebuie să spunem
că aceasta ar fi cea mai bună solu-
țiune a problemei și nu e pentru
prima oară că se indică acest mijloc
de salvare. Dintre toți, Sașii ardeleni
au știut să se folosească de acest
mijloc al propriului ajutor până acu-
ma, mai ales față cu legea de la 1893
relativă la salarizarea învățătorilor,
care urmează a fi abrogată prin în-
trarea în vigoare a noiei legi. Sașii,
cari trăesc în împrejurări mai favo-
rabile materiale, au luptat cum au
luptat până acum ca să-și ajute cu
propriile mijloace, dar astăzi și ei
sunt îngrijați că nu vor putea să în-
vingă toate greutățile ce le va crea
proiectul școlar dacă va deveni lege.
Și dacă Sașii stau la indoială că oare de
astă dată vor putea să se lipsească
ca în trecut de ajutorul din partea
statului pe toată linia, pentru-că să
nu fie constrânși a primi amestecul
direct al ministrului în afacerile șco-
alelor, ce ar fi ajutate de către stat,
atunci cum am putea noi să nu ne
temem, că la rândul nostru ne va fi
imposibil de a satisface tuturor ce-
rințelor?

De aceea discursul de deschidere
amintit accentuează că în cazul când
nu s'ar putea procura mijloacele ne-
cesare și pentru susținerea școalelor
din parochiile mai mici, să se caute
și să se afle calea și modalitatea de
a li-se ajuta în alt mod. Asta e ma-
rea greutate. Și nu putem decât să
dorim ca comisiunea școlară a si-
nodului să poată afla calea și mij-

locul de a ajunge la rezultate măcar
în parte indestulitoare în privința a-
ceasta. Dar însărcinarea ce a primit-o
comisiunea școlară dela sinod nu se
restrânge numai la eruarea mijloa-
celor amintite, ci se estinde asupra
tuturor chestiunilor ce stau în legă-
tură cu proiectul școlar al lui Ap-
ponyi. S'a zis că va avea să se ocupe
mai deaproape cu acest proiect și în
fine să prezinte sinodului propune-
rile ei.

Logic și consecuent ar fi ca, în-
locuind încâtva congresul național bi-
sericesc, care nu s'a întrunit în che-
stiunea școlară, sinoadele eparchiale
să se pronunțe și ele asupra proie-
ctului școlar manifestând în contra lui.

Cu privire la aceasta nu aflăm
însă nici o indicare în cuvântul de
deschidere, care prezentă lucrul ast-
fel, că s'au făcut deja toți pașii posi-
bili pentru împiedecarea votării pro-
iectului de lege școlar, dar fără re-
zultat și că de acum numai rămâne
alta de făcut decât de-a se pregăti
pentru eventualitatea, că proiectul va
deveni lege.

Cu încordare se așteaptă rezul-
tatul lucrării comisiunii școlare a si-
nodului archidiecezan. Din propune-
rile ei și din hotărârile, ce se vor lua
pe baza lor, se va vedea cum este
privită și judecată situațiunea de că-
tră părinții sinodului.

Probabil că și celelalte sinoade se
vor pronunța paralel întocmai pe baza
unui program ce se va fi stabilit poate
mai înainte.

De la modul cum se vor pro-
nunța sinoadele, se va putea conchide
asupra gradului de energie ce va fi
desfășurată de aici încolo în contra
tendințelor proiectului de lege ame-
nintător.

Vorbirea Mitropolitului Dr. Victor Mihalyi.

— rostită în ședința de la 10 Mai n. a.
Camerei Magnaților. —

Domnule președinte, domnilor Mag-
nați. Proiectul de lege referitor la raportu-
rile de drept și salarizarea învățătorilor
de la școlile confessionale și comunale, în
redactarea admisă de camera deputaților
eu nu-l pot primi drept bază pentru dis-
cutia în special.

Acest proiect de lege restrânge în
măsură mare dreptul bisericeii garantat
prin articolul 11 al legii 38 din 1868 și
știrbește libertatea ce i-s'a garantat prin
această lege bisericeii în ce privește școlile
ei populare. Acest proiect îi conferă gu-
vernului un drept de dispoziție de mare
importanță asupra tuturor școlilor, pe cari
susțitorii de școale nu le pot apăra con-
form dispozițiilor proiectului de lege în
chestiune. Deja de pe acum zădărnicește
susținerea școlilor sau în viitorul cel mai
aproptat îi va aduce pe susțitorii școlilor
într-o situație atât de precară, încât vor
fi nevoiți să abdică de școli, sau — în ca-
zul când ar primi ajutorul ce-l promite
statul — vor fi nevoite ca dreptul lor de
până acum de a cărmui și susține școlile
să-l împartă cu autoritățile supuse discre-
țiunii statului sau mai bine să-l împartă
cu organele de control ale guvernului.

Soartea aceasta de a împărți drep-
turile lor de până acum, va ajunge în mod
fatal comunele bisericești și politice cu lo-
cuidori puțini. În rândul întâiu și în mod
direct atinge comunele, cari în urma po-

ziției lor geografice și a tradițiilor urba-
riale n'au putut deveni comune mai
imporate; în rândul întâiu comunele
cari în urma dismembrării lor confesio-
nale nu sunt în stare să lupte și cu des-
avantagiile acestei stări.

Presupunând chiar, că aceste comune
mărunte ar fi în poziția de a corăspunde
cerințelor acestui proiect, — ele tot nu ar
putea să apeleze la sprijinul tuturor co-
ntribuabililor din comună pentru susținerea
instituțiilor de învățământ; dar fiind-că
mai mare parte nu sunt în stare s'o facă
fiind-că și dismembrarea confesională le
aduce într-o poziție gravă împreună cu
multe și mari desavantajii, peste tot nu
vor fi în stare să corăspundă cerințelor
acestei legi.

Acest rău a voit să-l remedieze ar-
ticolul 26 al legii 38 din 1868, care dis-
pune ca în comune cu locuidori de con-
fesiuni deosebite, în cazul când — deși
singuraticile confesiuni ar fi în stare să
susțină o școală conform cerințelor legii —
convingerea ar fi că cu puteri unite ar
putea să se susțină o școală mai bună,
care ar putea să recurgă la sprijinul
comunei întregi precum și la un even-
tual ajutor din partea statului, — deose-
bitele școli confessionale se pot schimba în-
tr-o școală comună.

Acest favor însă ce-l acordă artico-
lul 26 al legii 38 din 1868 nu se poate
realiza decât pe lângă renunțarea la ca-
racterul confesional, pentru-că aceeași lege
spune că noua școală comună devine întru
toate școală comună.

Cu toate aceste, experiențele ne do-
vedesc că acest favor de care sunt împăr-
tășite școlile comunale prin articolul a-
cesta și alte articole, mare parte numai
comunelor mai imporate le-au adus foloase
— pentru-că în expunerea de motive a
proiectului actual la pagina 16, se spune
că școlile comunale nu reprezintă decât
10 la sută din numărul total al școlilor
comunale și confessionale. Dar chiar și din-
tre aceste 10 procente numai o fracțiune
disparentă poate să se refere la comunele
mărunte, pentru-că la 1449 de școli co-
munale sunt aplicați 3751 de învățători,
adecă la cele mai multe școli comunale
sunt aplicați doi, trei, sau chiar și mai
mulți învățători.

Intre școlile comunale sunt înșirate
și școlile grănițarești, cari s'au înființat pe
baza confesională într'un timp, când legea
nu cunoștea încă în țara aceasta școli con-
fessionale. Aceste școli s'au dezvoltat și au
înflorit pe baze confessionale și sunt sus-
ținute și asigurate, în mare parte prin
fonduri create prin dărnicia credincioșilor
noștri. Dar prin aceste școli comunale gră-
nițarești nu se dă nici un imbold de pro-
movare a școlilor populare din comunele
mărunte, cari nu sunt grănițarești.

Iată unul dintre motivele, cari mă
opresc să admit acest proiect de lege, eu
care atât în metropolia mea cât și în epi-
scopiile sufragane trebuie să port grijă de
neasămănat de multe comune bisericești
mărunte, cu puțini locuidori, cari în cea
mai mare parte nu sunt de deosebite confesiuni,
ci numai gr. catolici.

Al doilea motiv, care măindeamnă să
nu primesc acest proiect, nici drept bază
la discuția specială, e starea edificii șco-
lare. Edificiul școlar corăspunzător e de
mare importanță pentru o școală bună. În
chestiunea aceasta articolul 28 al legii 38
din 1868 dispune... (citește textul legii,
prin care se cere clădirea de edificii co-
răspunzătoare).

Lipsurile în privința aceasta și astăzi
sunt încă atât de mari, încât pot să afirm
liniștit, că în multe locuri a lipsit coope-
rarea factorilor înșirați în lege și din cauza
aceasta a lipsit și rezultatul dorit. Să nu
ne mirăm, dacă în comune mărunte și să-
race edificii școlare nu sunt încă pe
toată linia corăspunzătoare; să nu ne
mirăm că nu sunt încă pretutindenea
clădite edificii corăspunzătoare cerințelor
legii mai nouă pentru-că doar în aceste

comune, cari cele mai multe n'au nici
patron, nici chiar bisericile nu coră-
spund numărului credincioșilor, în multe
locuri nu există nici case parochiale, ba
— ce e și mai trist — în foarte multe lo-
cuiuri nu există nici primăria, nici locuință
pentru notar, în unele locuri comuna a
luat în arendă, pe sama oficiului notarial
cancelarie chiar în edificiul școlar!

(Va urma.)

Deschiderea sinodului archidiecezei gr. or. române.

Sibiu, Dumineca Tomei 1907.

Deputații sinodului archidiecezan s'au
întrunit și anul acesta la Dumineca Tomii
în Sibiu, pentru ca să lucreze împreună
și să se sfătuiască asupra afacerilor archi-
diezezei gr. or. române.

Imprejurările actuale ale vieții noastre
bisericești-culturale imprimă acestui sinod
o însemnătate deosebită, căci amintirea lui
se leagă de un falnic monument istoric —
Catedrala gr. or. — unde acum pentru
prima oară s'a implorat binecuvântarea
cerului asupra lucrărilor acestui sinod.

Serviciul divin s'a început la 9 dim.
Pompa, cu care s'a săvârșit, răspunsurile
precise și armonioase ale corului, asistența
cea mare a publicului credincios, au dat o
înfrățire cu adevărat sărbătorească lăca-
șului divin.

A oficiat I. P. S. Domnul Archiepiscop
și Mitropolit Ioan *Melicanu*, asistat de P.
C. S. Domnul Dr. *Il. Pușcariu*, Archiman-
drit și Vicarul arhiepiscopesc; P. C. S.
Domnul Dr. *Eusebie Roșca*, protosincol și
direct. semin. C. S. Domnul Dr. *Miron
Cristea* asesor consist.; Domnii protopre-
biteri: *Droc, Stroia, Ghajga*, precum și dia-
conii: *Dr. Crăciulescu* și *Dr. Stan*.

La orele 11 Domnii deputați sinodali
s'au întrunit în sala festivă a »Muzeului
etnografic«. Pe galerie asista un public
distins și numeros. Însoțit de d-nii pp. *Da-
mian*, dir. Onițiu, adv. *Cirlea*, sosește și I.
P. S. Mitropolitul în sala de ședințe —
întâmpinat cu strigăte de să trăiască. Ex-
celența Sa ocupă scaunul prezidențial.

După alegerea biroului, compus din
d-nii: asesor *M. Voilean*, secret. conz. *Dr.
G. Proca*, as. *L. Tritean*, prof. *Dr. N. Bălan*,
prof. *Dr. V. Păcală*, I. P. S. Mitropolitul
rostește următoarea cuvântare de deschi-
dere primită cu aplauze prelungite.

Christos a inviat!
Domnilor deputați!

În senzul statutului nostru organic V'am
invitat, Domnilor deputați, la această în-
trunire în sinod archidiecezan, la întrunire
în jurul sfintei maici noastre bisericeii,
pentru a lucra împreună la opul cel mare
al viitorului nostru, la binele și fericirea
noastră; deci salutându-Vă cordial de buna
venire, implor și din acest loc binecuvân-
tarea cerului asupra noastră și asupra lu-
crărilor noastre.

Când fericirii noștri strămoși au îm-
brățiat religieuna creștină ortodoxă a
Domnului nostru Isus Christos, pe care au
întemeiat biserica noastră națională, au
făcut aceasta nu numai pentru mântuirea
sufletului, ci și pentru ca cu ajutorul acelei
sfinte religii să conlucre și la desvol-
tarea facultăților sufletești și prin aceasta
și la întemeierea unui viitor tot mai bun
și mai fericit și în aceasta lume.

Spre acest scop acei fericți străbuni
s'au întrunit în societăți religioase bine
organizate, în parohii, protopresbiterate,
eparchii și metropolii naționale, au zidit
biserici și școale confessionale, ca tot atâtea
centre culturale, pentru desvoltarea facul-
tăților sufletești și pentru apărarea sfintei
bisericeii de furtunoasele valuri ale timpu-
rilor.

Urmând și noi fericților noștri stră-
buni ne-am întrunit în acest sinod archi-
diezezan, ca să lucrăm împreună la des-

voltarea facultăților sufletești și prin aceasta la mântuirea sufletului și la întemeierea unui viitor mai bun și în aceasta lume.

Din cel mai depărtat trecut al nostru ne-am convins, Domnilor, că la asemenea lucrare, biserica străbună dimpreună cu școala confesională ne oferă și nouă cel mai mănos teren, ce l'a oferit și părinților noștri. Căci dela ele au emanat totdeauna ideile mari și salutare, și comunitatea de interese și sentimente, cari produc nizuințele culturale, din cari rezultă viitor tot mai bun și mai ferice.

De aceea pentru a ne bucura și folosi cât mai mult de acel mănos teren, trebuie să ne conservăm biserica și școala, pentru ca să ne conserve și ele pe noi, precum a conservat și pe fericirii noștri părinți; apoi să le apărăm și întărim contra curentelor timpului, ca să ne apere și să ne întărească și ele pe noi față de asemenea curente.

Aceasta trebuie să o facem, domnilor, astăzi în mai mare măsură, ca ori și când altădată, căci pe lângă multe altele, e de prevăzută, că în curând va urma și noua lege, despre *salarizarea și referințele învățătorilor confesionali* votată de corpurile legiuitoare, care prin anumite dispozițiuni atinge în mod simțitor și autonomia bisericeii noastre, privitoare la școlile confesionale.

Pentru a împedea aducerea acestei legi, eu, îndată ce proiectul ei s'a publicat în jurnale, am invitat pe Preasfințitul nostru domni episcopi și pe veneratul asvizitor metropolitan la consultare, asupra celor de urmat și în conștință unanimă am aflat de bine printr-o remonstrațiune, înmanată prin Episcopatul nostru domnului ministru reg. ung. de culte și instrucțiune publică, a reclama contra acestui proiect, enumerând gravaminele, ce le conține față de biserica noastră autonomă și cerând ori retragerea proiectului, ori modificarea lui în senzul remonstrațiunii noastre.

Pe lângă aceasta noi arhieriei am combătut proiectul și la pertractarea lui în casa magnaților, arătând și acolo, că acel proiect vatămă greu autonomia noastră bisericească și susținând remonstrațiunea noastră; dar durere, toate fără dorit rezultat, căci primindu-se proiectul și de acea casă, în curând va deveni lege, căreia vom avea a ne conforma.

Am făcut-o aceasta, domnilor, căci deși proiectul are și unele dispozițiuni multumitoare, precum este ameliorarea dotațiunii învățătorilor confesionali și prin întregire de la stat, unde n'ar putea parochiile presta ameliorarea statorită prin proiect, dar are și dispozițiuni prea îngrijitoare, precum sunt și acelea de cari se leagă întregirea de la stat, când aceea ar trece peste câte 200 coroane anual, dispozițiuni prin cari se vatămă greu autonomia bisericeii, ceea ce numai în acel caz s'ar mai putea evita, dacă am putea presta noi acele întregiri.

Precum binevoitiți a vedea și din acestea și alte asemenea dispozițiuni ale proiectului, cunoscut deja și d-voastră, școlile noastre li-să crează o situațiune dintr-o parte mai grele, care numai cu mari jertfe materiale din partea noastră să mai poată ușura.

Dacă veți cunoaște mai de aproape acel proiect domnilor, veți afla și d-voastră, că pe viitor numai în acel caz ne vom putea susține autonomia bisericească și în școlile noastre, dacă de o parte vom aduce toate jertfele la susținerea lor fără întregire de la stat; și dacă de altă parte vom stăruii tot mai mult, ca învățătorii noștri confesionali să-și potenteze silința întru satisfacerea dispozițiilor legii, pentru ca nu cumva din vina unora sau altora să ni-se pericliteze școlile, în cari instruiem ei.

Chiar și numai din acestea veți înțelege domnilor, că de când avem sinodalitate în biserica n'am stat în fața unei probleme mai grele, decum este cea a salvării și conservării școlilor noastre confesionale. De aceea nici clerul și poporul nostru n'a așteptat cu atâta nerăbdare rezultatul lucrărilor noastre de la această intrunire, ca și de astădată.

Deși cauza aceasta privește pe întreaga noastră Metropolie, de unde a emanat și remonstrațiunea către guvern și deși metropolia va combina la timpul său modul, cum s'ar putea aplica legea fără vatămarea autonomiei bisericeii noastre; totuși, după ce aceasta numai prin mari jertfe să va putea ajunge, va fi foarte bine să vă ocupați și d-voastră și cu căutarea și procurarea necesarilor mijloace, reperate prin legea de sub întrebare, pentru ca să putem conserva și susține școlile noastre și față de acea lege.

De cumva însă, pe lângă toate silin-

țele noastre, n'am putea procura mijloacele de lipsă pentru susținerea tuturor școlilor și din parochiile mai mici, ni-se impune o mare datorință, de a afla calea și mijloacele, prin cari s'ar putea suplini altcum lipsa acestora.

Să nu pierdem din vedere domnilor nici când, că ori cât de multe și felurite sunt condițiunile, prin cari înaintează popoarele, toate acestea au un singur izvor: *Cultura religioasă morală*, care să inițiază și întemeiază mai ales în școala confesională. De aceea și repet rugându-vă să facem tot posibilul pentru susținerea școlilor noastre confesionale în conformitate cu dispozițiunile legii, ca să ne putem însuși și noi, în măsură tot mai mare a cultura și să ne apropiem tot mai mult de binele și fericirea, după care oftăm.

Rugând și pe bunul Dumnezeu să ne ajute și în aceste cercări grele a afla adevărata cale a mântuirii: declar sesiunea sinodului nostru arhiepiscopalean ordinar pe anul 1907 de deschisă.

Urmează cetirea apelului nominal; prezenți 41 dep.

Se procedează apoi la constituirea comisiei. La propunerea d-lui N. Ivan — cu puține modificări — sunt realesți membrii din anii trecuți.

Se iau la cunoștință alegerile nouă de deputați sinodali în cercurile Alba-Iulia ales D. Fulea și Turda ales I. Murășanu și se verifică.

D-l P. Cozma propune, ca comisiunea școlară să se ocupe mai de aproape cu proiectul ministrului de culte Appony și apoi să facă cunoscute sinodului eventualele ei propuneri. Mai iau parte la această discuție d-nii Damian, Furdul, Șpan, Vlaicu, Bogdan. Ședința se termină la 12^{1/2} anunțându-se proxima pe *Miercuri* la 10 dim.

După ședința domnii deputați sinodali s'au prezentat acasă la I. P. S. Metropolitanul, unde prin graiul Ilustr. S. D-n II. Pușcariu, i-s'a adus Excelenței Sale cele mai vii mulțumiri pentru pașii întreprinși și atitudinea deamă, ce a avut-o în casa magnaților față de proiectul cunoscut al ministrului de culte, apărând interesele și autonomia bisericeii noastre dreptredincioase. I. P. S. e apoi și cu ocaziunea aceasta din nou asigurată de dragostea deplină și de sprijinul membrilor sinodali în calea cea grea, ce se așterne înaintea noastră.

La aceste cuvinte I. P. S. adânc emoționat mulțumește pentru felicitări, răspunzând, că nu și-a făcut decât datoria pentru poporul său și biserica sa. Accentuează apoi în deosebi starea îngrijitoare și împrejurările extrem de grele ale vieții noastre culturale. Roagă deci cu aceasta ocaziune pe d-nii deputați sinodali, să fie cu deosebită atenție și dragoste către sf. noastră biserica, mântuitoarea și ocrotitoarea noastră. Să fie strâns uniți și hotărâți în păstrarea și conservarea credinței noastre strămoșești, adăpostită în biserica și păstrând această comoară neprețuită să înfruntăm cu bărbăție pericolele, ce se abat asupra mult încercatului nostru popor. Punându-ne nădejdea în Atotputernicul creator și în puterile noastre proprii să sperăm, că vom eși biruitoari și oțeliți din această grea luptă.

Domnii deputați au ținut să arate recunoștința și dragostea lor și față de P. C. Sa domnul Dr. II. Pușcariu, prezentându-se în frunte cu d-l presbiter Dimitrie Moldovan la P. C. Sa acasă. I-s'au adresat frumoase cuvinte de dragoste și îmbărbătare în niște împrejurări atât de grele, ca cele ce ni-sunt date să trăim. Acestor cuvinte pline de un mângăitor balzam sufletesc, P. C. Sa răspunde cu aceiași dragoste și bunăvoință, asigurându-i de devotamentul și străduința sa și de aci încolo în ceea ce privește problemele capitale, ca progresul și cultura poporului nostru.

Raportorul.

Partidul popular german din Ungaria, drept răspuns la discursul dela Lovrin al contelui Appony, publică prin presidiul său o declarație, în care se zice între altele:

După ce adunările populare conchimate la Biled și la Bulkes au fost oprite, conducerea partidului popular german nu i-a rămas alta, decât a-și publica programul său prin ziare. Durere însă, înființarea și nizuințele acestui partid au fost apreciate în mod obiectiv numai de o parte a presei din patrie. Numeroase organe ale presei însă ne-au atribuit în mod răutăcios scopuri ce nu le avem și ne susțin nează, că mișcarea noastră națională ar fi pangermană și că am fi contrarii statului. Fără de a respinge simpatiile, ce le-au ma-

nifestat Germanii din Ungaria, Austria și Germania, partidul declară, că s'a constituit fără de nici un ajutor străin din propria necesitate de ași apăra naționalitatea.

După ce și a treia adunare conchimate de partid a fost oprită și după ce din cauza propagandei legale, membrii partidului au fost persecutați și pedepsiți, conducerea partidului popular german din Ungaria se vede necesitată de a combate tot pe calea presei susținerile și calomniile, ce se repețesc și de a motiva îndreptățirea și legalitatea nizuințelor partidului, până ce instanțele superioare, la care au recurs, vor permite și Germanilor din Ungaria de a-și manifesta naționalitatea și de a-și enuncia principiile partidului lor.

Mai departe declararea protestează contra tonului arrogant, de care se folosesc ziarul ungurești, când vorbesc despre cetățenii de limba germană din Ungaria. Aceștia în mânia tuturor susținerilor și atacurilor își vor continua nizuințele legale pe cale legală și nu se vor lăsa a fi intimidați, ci vor dovedi, că mișcarea lor iese din sufletul poporului de limbă germană și că nu derivă din afară.

Apelul e semnat în numele comitetului partidului popular german de Dr. Kremling și Johann Röser jun.

Discursul Episcopului Vasilie Hossu

ținut în ședința dela 8 Maiu a camerei Magnaților.

(Fine.)

Al treilea drept al bisericeii, garantat prin articolul 18 al legii 38 din 1868, se referă la stabilirea salariului. Guvernul, fixând minimul de salariu, aduce bisericele în fața unei forțe majore, pentru că dacă nu sunt în stare să-și susțină școlile pe cheltuiala lor, e firesc că vor trebui să recurgă la ajutorul statului. În ce privește această chestiune — rog foarte mult pe Excelența Sa să nu-mi ia în nume de rău declarația — trebuie să declar, că deși mă număr între cei mai sinceri stimători ai Excelenței Sale, nu pot să admit, nu pot să mă identific cu punctul de vedere, că statul are dreptul să fixeze un anumit minim relativ la salariu și rezultatul instrucțiunii.

Nu mă pot împăca cu această punctură sunt convins că statul e în drept a pretinde ca fiecare individ care trage leafă din visteria statului să aibă calificarea stabilită după voința statului. Despre această calificare statul își poate câștiga informații cum îi place: sau prin examene sau prin alte dispoziții — dar că unul sau altul unde și-a câștigat calificarea, pe ce preț, la ce școală, — asta cred că pentru stat trebuie să fie absolut indiferent.

Al patrulea punct vătămător al proiectului ar fi întocmirea manualelor de școală și stabilirea orarului. Dar fiindcă asupra acestora guvernul își rezervă sieși numai dreptul de aprobare — nu voiesc să mă mai extind și asupra lor și nu voiesc să mă plâng împotriva lor. Căci doar statul, în virtutea dreptului său de control, își poate aroga ingerințe de a-și câștiga informații despre cuprinsul manualelor școlare, din punctul de vedere al statului și de a se îngriji ca nici în o școală din țară să nu se întrebuinteze decât manualele și recheisitele statului. Asupra acestor chestiuni nu voiesc să mă extind mai pe larg, cu atât mai puțin, că acestea au fost și până acum stabilite pe cale de ordinațiuni și și până acum ministrul au avut dreptul și putința de a interzice manualele cari din punctul de vedere al statului nu plăceau.

Punctul al cincilea se referă la instrucțiunea în limba maternă. E departe de mine intențiunea — o declar dinainte cum au făcut-o și ceilalți oratori — de-a pune piedeci împotriva răspândirii celei mai intensive a limbii oficiale a statului, accentuez cu stăruință, că acest gând e departe de mine, nu numai în urma sentimentelor și a judecății mele, ci și în urma poziției mele. Dimpotrivă, nu țin gravaminos pentru nimeni faptul că tot mai mult se răspândește limba statului, că copiilor li-se dă prilej să poată învăța limba statului și să aibă astfel putința de a comunica cu toți fi națiunii maghiare politice unitare ca înțelegându-se, să se poată apropia și să poată rotunzi unitatea. (Aplauze).

În privința aceasta, repet, nu vorbesc de gravaminos că prin acest proiect se cere o instruire mai intensivă a limbii statului, — ci doresc să accentuez un singur lucru, anume ca aceasta să nu se facă în detrimentul limbii materne și a celorlalte obiecte de folos obște, de cunoștința cărora copiii au nevoie în viață.

Dar dacă cu ocazia prezintării acestui proiect s'a putut observa în sinul naționa-

lității un mare resens tocmai pentru că își tem limba, asta vă rog să nu o atribuiți vre-unei antipatii față de limba maghiară, ci numai și numai acelei iubiri îndreptățite pe care o au și naționalitățile față de limba lor.

Dacă mai adaugem la asta și împrejurarea că d. e. în biserica noastră românească limba vie românească e și limba liturgică în care se îndeplinesc toate serviciile, cred că domni magnați vor recunoaște preagratiios, că teama bisericilor și a oamenilor lor că credincioși înstrăinându-se de limba lor, maternă se vor înstrăina cu timpul și de biserica, — zic că teama aceasta e cel puțin îndreptățită, întemeiată sau cel puțin motivată și nu purcede nici decum din antipatia față de învățarea, propunerea și răspândirea limbei maghiare.

Am arătat, pe scurt, drepturile garantate prin legi ale bisericeii noastre precum și gravaminele, pe cari față cu aceste drepturi le descopăr în proiectul de lege, pentru ca să dovedesc, că mă las condus în pășirea mea numai de motive patriotice și nici decum de alte considerații laterale; și numai de considerațiile obiectivității; întreb: este statul în drept a mărgini și a restrânge în felul acesta drepturile bisericeii? Grăbesc a răspunde imediat și sincer, că da, statul este în drept să facă această mărginire și restrângere, fiind statul o societate perfectă și prin urmare volnică a lua toate dispozițiile, prin cari va putea să-și apere existența sa.

Observ numai, că fiind și biserica o societate perfectă și fiind scopul statului și al bisericeii același: fericirea credincioșilor, biserica nu poate să fie spre paguba statului și dacă ar fi în biserica ori în confesiunii ceva, ce ar îndemna sau ar instiga pentru o tendință contrară statului, statul este în drept a se apăra împotriva acestor tendințe.

Vă întreb numai, că sunt oare motive, sunt fapte dovedite, date, cari să fie mai presus de orice îndoaială și cari să justifice știrbirea drepturilor bisericeii?

Domnilor Magnați!

Proiectul de lege, de pildă § 26 pentru cazul, când s'ar afla o autoritate bisericească, din partea căreia s'ar da ordin pentru ca să nu se învețe limba maghiară în măsura dorită, îi dă guvernului dreptul de a dispune să se viziteze toate școlile de sub jurisdicțiunea acelei autorități, să zicem a unui episcop și să le închidă pe toate.

Dacă se află un preot, un învățător, un episcop, care în mod conștient, prin instituții și ordinațiuni împedecă învățarea limbii statului și răspândește în școală uneltiri și sentimente contrare statului, eu îl rog pe d-l ministru să-i pedepsească pe aceștia. Dar pentru ce să suferă din cauza păcatelor unor nevrednici însași biserica, însuși principiul, pentru ca să se știrbească instituția aceea, la care bisericele sunt datorate să țină?

Faptul e, că proiectul acesta a provocat amărăciune între naționalități. Binevoitiți a vedea, a auzi și a ceti, că se protestează prettindeni contra lui. Dar fenomenul cel mai surprinzător este, că nici învățătorii nu s'au însuflețit atâta, pe cât s'ar fi putut aștepta. Doar proiectul acesta le aduce o însemnată îmbunătățire și promovare a sorții lor, încât — Vă spun sincer — m'am mirat, că învățătorii nu au întâmpinat proiectul cu mai multă bucurie.

Mi-am spus observațiile așa după-cum le simțesc și după cele ce le-am experiat, împins de nedumerirea că — de vreme ce acest proiect are o ingerință atât de mare asupra școlilor, pe învățătorii îi scoate, aproape, de sub jurisdicțiunea autorităților bisericești și în rezultatul din urmă ne va aduce statificarea treptată — cum zic, nedumerirea, că proiectul actual nu va servi scopurile nobile ale d-lui ministru cu atâta efect și cu atâta succes, după-cum a intenționat d-l ministru.

D-lor magnați, Vă declar cu toată sinceritatea inimei mele, că un scop am în viața mea, pentrucă o convingere mă călăuzește, convingerea, că nu sunt alte două popoare pe întreg rotogolul pământului care să fie atât de avizate unele la altele ca poporul maghiar și poporul român. În întreaga mea viață, în întruniri publice ca și în viața mea particulară, singurul scop care-mi flutură înaintea ochilor mei sufletești era să apropiu aceste două popoare cât mai tare unul de altul.

Tot ce nu servește acest scop, fie articol de ziar, fie carte, fie discurs, fie manifest, am condamnat totdeauna și așa voui face, cât îmi va sta în putință și de aci încolo. Eu nu privesc lucrurile din alte puncte de vedere, ci totdeauna când e vorba de cercetarea unui fapt sau a unui fenomen, caut dacă aceasta o servește spre realizarea scopului sau nu!

Nu zic, căci se poate să greșesc, se poate să exagerez în pesimismul meu, dar din cele experiate se desface pentru mine o datorie de a spune totuși, că eu observ din dispoziția pe care a provocat, că acest proiect nu servește scopul care-mi e ideea mea. Tocmai pentru aceasta, deși declar că odată că am cea mai nemărginită stimă și considerație față de persoană și față de intențiile d-lui ministru și că sunt convins de absoluta curățenie a intențiilor Excelenței sale, țin totuși de datorie a mea să-mi exprim teama, că nu — va ajunge acele scopuri pe cari le intenționează.

De aceea din parte-mi nu pot primi proiectul.

Un discurs al deputatului Mihail Polit. La comemorarea aniversării a 50-a a juriștilor, cari au terminat la 1857 cursurile de drept din Viena, deputatul Mihail Polit a ținut un discurs, în care a zis între altele:

»Nu putem fi prea mult supărați pe maghiari că se silesc din toate puterile să desvolte și să valoroze cultura lor ungurească, însă și noi, popoarele de altă limbă din Ungaria, cari ne numărăm cu milioane și iar milioane, ne dăm silința să desvolțăm cultura noastră proprie, care nu e altceva decât existența noastră spirituală și s'o valorăm în viața statului. Din cauza acestor nizuințe s'a dat o mare luptă parlamentară pe chestia școalelor din Ungaria...

»In vremea asta, pe întreaga peninsulă balcanică se întărește temerea despre înaintarea Germanilor spre răsărit. Învingerea acestei temeri nu mai e nici o deosebire între Maghiari și noi, precum și popoarele Peninsulei balcanice. Intru cât această înaintare a Germanilor înseamnă o cucerire a popoarelor Orientului european, ne vom uni cu toții pentru a lupta contra acestei înaintări germane. Eu cred însă, că înaintarea Germanilor nu înseamnă de loc distrugerea culturii proprii a diferitelor popoare din orientul european, ci numai fertilizarea și îmbogățirea acestei culturi.

Tratative în vederea aplanării conflictului greco-român. »Neue Fr. Presse« anunță, că s'au început tratative pentru aplanarea conflictului greco-român. În sprijinul acestei afirmări ziarul vienez remarcă faptul, că cu ocaziunea sărbătorii ale paștilor, Patriarhul a adresat rugăciuni pentru sănătatea tuturor Suveranilor țărilor ortodoxe, între care a menționat și numele Regelui Carol. Anul trecut, cu aceeași ocaziune numele Regelui Carol a fost omis.

Cronica din afară.

Prim-ministrul englez despre chestia dezarmării. La dejunul de Sâmbătă organizat de federațiunea liberală din Manchester, primul ministru, Campbell-Bannerman a ținut un discurs de mare importanță în chestia dezarmării. D-sa s'a ocupat în primul rând de expunerea cancelarului german Büllov privitoare la această chestiune, și a făcut următoarele declarațiuni: Ne-am încredințat acum, că vom fi siliți să tratăm noi singuri problema dezarmării. Lucrul acesta n'a produs nici-decum amărăciune în rândurile acelor, cari urmăresc acest scop. S'a afirmat că prin atitudinea fățișă a Angliei în această chestiune, ea ar fi căutat să pue în încurcătură guvernul german. Or, lucrul acesta e cu totul absurd. Noi am crezut, că ne facem o datorie către umanitate, ca acum cu prilejul conferenței dela Haga să facem o propunere pentru limitarea înarmărilor. Suntem convinși, că avem dreptate punând la ordinea zile o asemenea chestiune. Poate să creadă prințul Büllov și guvernul german, că un asemenea sistem e fără de scop și iluzoriu, noi vom continua să ne facem datorie, deși Germania a renunțat să ia parte la constătuirea dela Haga în chestia dezarmării. În tot cazul guvernul englez pune mult temei pe declarațiunile prințului Büllov privitoare la politica externă și prețuește sinceritatea și prietnia, ce se desprind din expunerea sa.

Turburări sângeroase în Bosnia. Din Sarajevo se anunță, că la Priedor lângă Banjaluka au avut loc mari turburări la o serbare organizată de Croați. Croații au fost atacați de sârbi, cari au lovit și pe jandarmi cu pietre. Jandarmeria a dat o salvă și șeful Sărbilor Stoian Popovici a fost ucis. Din Banjaluka s'au trimes la fața ocului numeroși jandarmi și o comisiune le anchetă.

Un nou partid în Rusia. Deputatul Sildewski a creat un nou partid, care poartă numele de »Partidul pentru binele popo-

lului.« Până acum au intrat în noul partid 40 deputați independenți. Programul partidului prevede între altele și aduce la cunoștința Țarului toate procedurile, miștrilor privite ca nedrepte. Se prevede că partidul va avea un rol important în Dumă.

Revoluția în India. Cu privire la situația din India, ziarul »Daily Express« primește următoarele știri. Din toate părțile Bengalului se anunță, că răscoalele indigenilor iau proporții tot mai mari. Cete mari de mii și mii de bandiți mahomedani și indieni străbat țara în lung și lat, pustiind satele și jefuind și torturând populațiunea indigenă. Acel care cearcă să se împotrivescă e ucis. Faptul, că printre bandiți se află și mahomedani, dovedește, că mișcarea revoluționară e îndreptată în contra guvernului britanic.

Relațiile dintre Franța și Germania. Ambasadorul francez la Berlin a declarat în timpul unei convorbiri, că este datorie fiecăruia să lucreze pentru o apropiere între Franța și Germania, care trebuie să se silească a împedea un eventual război între aceste două națiuni, pentru că ele suht menite a răspândi civilizația. La întrebarea dacă cercurile conducătoare din Berlin au aceeași părere, ambasadorul francez a răspuns, că în Europa ori-ce omgân-dește astfel în adâncul inimii sale.

STIRILE ZILEI.

— 30 Aprilie v.

Maiatul școalelor centrale române din Brașov se va ținea, în caz de timp favorabil mâine, Marți, 1 Mai st. v.

Internatul-Orfelinat al »Reuniunii femeilor române din Brașov a aranjat eridupă amiazi în sala Redutei orașului o producțiune de teatru și cântări, care a avut în toate privințele un rezultat satisfăcător. Prestațiunile excelente ale elevelor au fost viu și cu căldură aplaudate. În unul din numerele viitoare vom aduce un raport mai detaliat.

Logodnă. În Sinaia a avut loc Joia trecută logodna d-rei *Livia Groza*, fiica d-lui general *M. Groza*, cu d-l *George S. Ioanițiu* avocat în Brăila. Sincerile noastre felicitări!

— D-re *Victoria Lobontiu* și d-l *Paul Nodis*, teol. abs. fidanțați. T.-Silvaș. — Costeni. 1907. 11 Maiu.

Din Făgăraș ni se scrie: Cu purtarea agendelor fișpanului comitatului G. Bauszner, plecat în concediu pe timp de trei luni, a fost încredințat de ministrul reg. de interne, vice-comitele *Alexandru Belle*. — Adunarea generală a comitatului va fi convocată pe ziua de 22 Maiu n.

Nașterea prințului moștenitor al Spaniei. Regina Spaniei a dat Vineri naștere unui copil. Evenimentul acesta a fost anunțat populațiunii capitalei Madrid prin arborarea drapelului spaniol pe palatul regal și prin 21 focuri de tun. Mulțimea care staționa în fața palatului a aclamat în mod călduros pe regele Alfonso. Nou născutul va primi în botez, probabil, numele Alfonso. Regele Alfonso a conferit din acest incident numeroase decorațiuni funcționarilor înalți.

Comunitatea de avere din Caransebeș și-a ținut în 30 Aprilie adunarea generală de primăvară. Averele acestui așezământ a crescut în 1906 cu ceva peste 88 mii cor. Venite au fost la fondul pădurilor aproape 384 mii de cor., cheltuieli 352 de mii; la fondul caselor: venite 7 mii, cheltuieli 32 mii (s'au zidit câteva nouă locuințe). Fondul de penzie se apropie de 99 mii cor. — S'au regulat și salariile personalului aplicat la comunitate. Dintre obiectele de la ordinea zilei mai amintim, că s'a pornit o lucrare bună pentru reînnoirea viilor pustiite de filoxeră în ținutul Mehadiiei.

În afacerea alegerii dietale din Cehul-Silvaniei, în care ocaziune alegătorii veneratului președinte al partidului național George Pop de Băsești au fost bătuți și candidatul însuși s'a ales cu capul spart, se va ținea pertractarea finală în 21 Mai st. n. Vor fi ascultate 55 persoane.

Din Poiana-Sibiului ni se scrie că ministrul reg. ungar a aprobat statutele reuniunii de înmormântare, înființată de curând în această comună fruntașă românească. Președintele reuniunii este d-l paroch Nicolae Dobrota, iar secretar d-l Romul Vraciu.

Nou avocat român. D-l adv. *Dr. Vasile Popp* ne încunștințează, că și-a deschis cancelaria advocațională în Dej (Dés) Strada Czako Nr. 13.

Candidatura lui Dr. Lueger la nouele alegeri. Primarul Vienei Dr. Lueger candidează la nouele alegeri pentru parlament în 4 circumscripții electorale și anume: în circ. I și XIII din Viena, în Karlsbad în Boemia și Rădăuți în Bucovina.

Judecarea unui proces politic. La 15 Maiu se va judeca în Sofia procesul asasinilor primului ministru bulgar Petcov, de către tribunalul militar, instituit acum câteva zile. La proces va asista ca martor și generalul Savov, actualul ministru de războiu ca martor. Judecătorul de instrucție Silvelicov, care a instruit întreaga afacere se va întoarce zilele acestea din Vidin, spre a preda dosarul afacerii, procurorului militar.

Urcarea prețului grâului. Știrile telegrafice din America spun că la Bursa de cereale din New-York și Chicago, prețul grâului a fost ridicat simțitor în urma publicării unor statistice oficiale, din care reiese că recolta anului acesta a Americii va fi cu 90 milioane de bușeti inferioară recoltei anilor precedenți. Aceste știri au produs și pe piețele românești urcări de prețuri pentru grâu. La Brăila și Constanța s'au încheiat transacțiuni însemnate cu prețuri bune.

Călare din București la Roma. Mercuria trecută la ora 4 dimineața d-l locotenent Krause, atașat pe lângă legațiunea germană din București a plecat pentru a parcurge călare distanța dintre București și Roma (2100 km.). La ora 4 dimineața precis locotenentul Krause a sosit cu calul său la start (bariera Rahovei). Se aflau acolo ministrul austriac contele Schönburg, d-l major Miron Costin, viceconsulul austriac Czureciu, d-l A. Drăghici și mulți alții, toți călare. Numiții d-ni l'au însoțit călare pe o distanță de 30 klm. în direcția Roșiorii de Vede. D-l Drăghici l'a însoțit chiar până la Roșiori. Calul și călărețul erau în excelentă ținută. Calul a fost cumpărat de locot. Krause dela d-nul major Miron Costin și e un excelent cal jumătate pur sânge. D-l major Costin a dat d-lui Krause și toate lămuririle și staturile ce le-a putut culege de când făcuse d-sa cursa București-Strassburg.

Concertul cântărețului de operă Dr. Hans Copony. Mult apreciatul tenorist și cântăreț de operă d-l Dr. Hans Copony va da mâine, Marți seara, cu concursul d-lui director de musică Rudolf Lassel un concert în sala redutei orașului cu un program bogat și variat. Inceputul la oarele 8 seara.

Președintele Statelor-Unite Roosevelt a renunțat, după cum se depeșează din New-York, cu desăvârșire de a mai candida la viitoarea alegere de președinte. În schimb Roosevelt lucră din răpuzeri, pentru a asigura reușita ministrului de războiu Taft.

Mulțumită publică. Domnul Ioan Dimitrescu, comerciant de pescărie în Galați, România, a binevoit a dăruii prin d-nul I. Bădițoiu, pentru biserica noastră română ort. or. a St. Treimi din Brașov, suburbul Toieile, suma de 20 lei, sau 19 coroane, anume la fondul pentru renovarea picturii. Pentru acest dar se aduce generosului binefăcător cea mai profundă mulțumită din partea comitatului parochial al bisericei. Brașov, în 22 Aprilie 1907. Comitetul parochial prin *Vasilie Sfetea*, paroch ort. or. ca președ.

La fondul »Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, din prilejul sărbătorii botezului ficei asesorului conzist. Victor Tordășianu, s'au făcut următoarele daruri: nașul Pantaleon Lucaș și nașa Elena Lucaș ambii câte 1 cor., preotul celebrant Dr. E. R. Roșca, dir. sem. 2 cor., administratorul parohiei Sibiu-ce-tate, prof. sem. D. Cunțanu 1 cor. 30 bani, prof. Nic. Bogdan și d-na Tinca, (Brașov) ambii 1 cor., d-șoarele Roma Șuluțu, ofic. de postă și Eugenia Derleanu, ambele câte 50 bani, părinții Victor și Eugenia Tordășianu, ambii câte 60 bani și mititica Mioara Viorica Tordășianu 30 bani.

Luptă între Turci și o bandă grecească. Din Athena se comunică că în satul Elianio în Macedonia a avut loc o luptă sângeroasă între Turci și o bandă grecească sub comanda lui Scotakis. Din banda grecească au căzut comandantul și 7 oameni, iar dintre Turci 20. Restul s'a împărșiat.

O sinucidere fioroasă. Un muncitor în vârstă de 25 de ani, anume Pinquet, s'a aruncat Sâmbătă de pe arcul de triumf din Paris și a căzut mort pe trotuar. Cauza sinuciderei este faptul că era îndrăgostit de o fată, cu care nu se putea însă căsători din cauză de boală.

Erupții vulcanice. Observatorul din Catania comunică că Vineri seara la oarele 7-40 vulcanul Stromboli a avut o înspăimântătoare erupțiune aruncând multe materii în direcțiunea de răsărit a insulei, care este locuită, producând incendii și multă spaimă. Erupțiunea a fost precedată de un puternic șgomot subteran. Etna de asemenea aruncă mult fum și cenușe.

350 ofițeri și mateloți englezi pieriți în apele americane. După o telegramă sosită din New-York amiralul Hamilton din Bermuda a comunicat, că flota britanică din Yames-town a sosit acolo cu echipagiul considerabil micșorat pentru că în timpul trecerii prin apele americane au pierit 350 ofițeri și mateloți.

Licitatiune. Suntem rugați a anunța că astăzi s'a început licitarea mobilelor și a giuvaericelelor, proprietatea d-lui Take Stănescu. Fiind spre vânzare mobile și giuvaericele prețioase se atrage atențiunea celor interesați. Licitatiunea se începe în fiecare zi la oarele 9 dimineața.

Bibliografie.

În editura institutului de arte grafice Ion St. Rasidescu, București a apărut o nouă publicație de »Documente slavo-române« și o nouă narațiune a »Luptelor dintre Movilești 1606—1607, precum și »Sigiliile Romanului și Câmpulungului muntean«, toate trei scrierile de *Alexandru Lăpădat*, ca estras din »Convorbiri Literare«.

— Romanul »Robia Banului« de Sofia Nadejde a apărut în o nouă ediție și se află la tipografia și librăria A. Mureșianu în preț de 2 Lei plus 30 bani porto.

ULTIME STIRI.

Budapesta, 13 Mai. Liga pentru sufragiul universal a ținut eri o ședință furtunoasă. Avocatul Fenyess a atacat vehement fostul partid liberal și actualul partid koșutist, care duce țara la peire. O scăpare din situația gravă, în care se află țara, o poate aduce numai grabnica introducerea a votului universal.

Lugoș, 13 Maiu Eri s'a constituit aici partidul constituțional al comitatului Caraș-Severin. Au luat cuvântul deputații Nagy Ferencz și Szivak. Ultimul a apelat la Românii din comitat să se alăture partidului constituțional.

Diverse.

Un copil care suge țâță și fumează din lulea. Să fumezi din lulea mai înainte de a fi înțărcat, iată o treabă pe care n'ar fi în stare s'o facă pruncii pe cari îi plimbă doicele noastre pe strade și prin grădini. Și totuși, această s'a văzut, aceasta există! Celebrul explorator norvegian, căpitanul Amundsen, a povestit cu prilejul conferenței pe care a ținut-o la Sorbona, că a văzut pe vremea șederii lui între eschimoși un băiat de zece ani, care își lăsa luleaua la o parte ca să sugă țâță dela mama lui. După ce isprăvi operațiunea aceasta, el se îndreptă liniștit spre explorator și... îi ceru foc ca să și aprindă luleaua. Faptul acesta merită explicație. În asprele climate arctice, hrana omului e așa de nesigură și proastă — carne de foca, pește sărat și iar carne de toca, întotdeauna — că s'a luat obiceiul de a se înțerca copiii cât mai târziu, mai ales când ei sunt de o constituție mai delicată. Nu e lucru rar ca să vezi printre eschimoși copii cari sug țâță până la vârsta de zece și de doisprezece ani. Cât privește obiceiul de a fuma, — ei fumează un tutun foarte moale și parfumat, — el e singura distracție a regiunilor polare, el e general la bărbați, femei și copii.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor respons. interim.: Victor Branisoe

De vânzare:

O vilă în Elöpatok, care constă din trei corpuri, pe un teren de peste 5000 metri pătrați cu pădure de stejari și brazi. Amatorii se vor adresa la subsemnatul în București, iar dela Iulie—Septembrie la Elöpatok.

V. N. Orgidan,
Strada pânzari 9.

Banca Națională a României.

Situațiune sumară.

1906		1907	
22 Aprilie.		14 Martie.	21 Aprilie.
A c t i v			
104.533,325	74025825 Reser. metal. aur 80605032	114.320,604	114.200,032
	30507500 „ Trate aur 33595000		
1.777,810	Argint și diverse monede	1.457,475	1.439,745
45.662,769	Portofoliu Român și străin.	66.056,661	68.157,909
24.446,047	*Impr. contra efec. publice 10580200	29.481,196	29.779,101
	„ „ in cont-corent 19198901		
11.999,924	Fonduri publice	11.999,924	11.999,924
14.983,507	Efectele fondului de rezervă	15.931,524	15.931,570
2.914,292	Efect. fond. de amort. imob. și mater.	3.265,121	3.265,121
5.768,197	Imobile	5.872,627	5.872,645
602,371	Mobilier și Mașini de Imprimerie	639,261	639,482
607,754	Cheltueli de Administrațiune	626,290	641,409
83.249,680	Depozite libere	97.557,897	101.863,317
	„ „ & provizorii	79.000	70.000
25.941,851	Compturi-curente	25.949,298	26.218,422
18.703,830	Compturi de valori	22.474.202	21.162.756
341.191,357		395.711,080	401.241,433
P a s i v			
12.000,000	Capital	12.000,000	12.000,000
21.073,386	Fond de rezervă	22.726,229	22.726,229
3.140,124	Fondul amortis. imob. și material	3.373,692	3.373,692
220.889,660	Bilete de Bancă în circulațiune	258.984,100	260.145,240
838,507	Dobânzi și beneficii diverse	990,162	1.062,955
83.249,680	Depozite de retras	97.557,897	101.863,317
	„ „ & provizorii	79.000	70.000
	Compturi curente		
341 191 357	Soomptul 5% * Dobânda 5%.	395.711,080	401.241,433

Deschidere

de Grădină.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public, că începând cu 1 Mai st. n. s'a deschis grădina apartinătoare Restaurantului din Târgul Cailor Nr. 15 (lângă băile cele nouă). Zilnic se servește bere proaspătă, vinuri naturale de Transilvania. Piept de miel, fleică la grătar și în genere mâncări bune și alese. Un dejun bun cald ori rece cu un pahar de bere sau un „spritzer“ costă 40 fileri. In cas de timp nefavorabil stau la dispoziția publicului 3 odăi. Cu toată stima
Constantin Jianu,
restaurateur.

La expozițiile igienice din Cairo în anul 1896 și în Londra la anul 1896 a fost premiat **SPIRUL REUMA a lui Vidder** cu diploma de onoare și cu medalie de aur. Probat de capacitatea medicale și întrebunțat cu succes în spitale

SPIRUL-REUMA și FLUID de PUTERE,

are efect sigur la toate părțile corpului și anume: contra reumatismului durere de nervi, șoldină, ișchiaș, asthmă ș. a. În multe cazuri efectul este atât de mare, că după o fricțiune încetează durerile.

Dureri de dinți și cap vindecă în 5 minute

Prețul unei sticle cu instrucție 1 coreană, sticle mai mari cu 2 cor. 40 bani.

Depou principal în Budapesta: la farmacia d-lui **Josif Török** Király-utca nr. 12 și Andrássy körút nr. 26, și la d-l Dr. A. Egger, Váci körút 17. asemenea în toate farmaciile din provinciă, precum și la proprietarul

WIDDER GYULA farmacist în Sátoralya-Ujhely. Comande din provinciă se efectuează prompt.

Depou în Brașov: la Victor Roth farmacia la Ursu, Alexina Jekelius, Franz Kelemeo, Friedrich Stenner, Ed. Kugler. 23—20,2719.

Norocul la TÖRÖK este statornic!

Neintrecut este norocul, care favorizează colectura noastră principală. Am plătit On. noștri clienți în scurt timp câștiguri mai mult de 30 milioane corone, între cari cele mai mari câștiguri, și anume:

de 2-ori premiul cel mare de **600,000 Cor.**
Câștigul cel mai mare de **400,000 Cor.**
6 à 100,000, 3 à 90,000, 3 à 80,000, 3 à 70,000, 4 à 60,000, mai multe à 50,000, 40 000, 30,000, 25 000, 20,000, 15,000 și afară de acestea multe alte câștiguri de 10,000, 5,000, 3,000 2,000, 1,000, și 500 etc.

Recomandăm a participa la loteria de clase, care are cele mai mari șanse de câștiguri din lume și a comanda la noi un los norocos. La următoarea loterie de clasă a 20, se vor sorta erași din

125.000 losuri 62.500

cu câștiguri, în total cu suma enormă de 16 milioane 457,000 cor.

Cel mai mare câștig event. 1.000,000 Cor.
Special 1 premiu cu 600,000, 1 câștig à 400,000, 1 à 200,000, 2 à 100,000, 2 à 90,000, 2 à 80,000, 2 à 70,000, 2 à 60,000, 1 à 50,000, 3 à 40,000, 3 à 30,000, 6 à 25,000, 9 à 20,000, 13 à 15,000, 44 à 10,000, și încă mai multe altele.

Care zi din săptămână are pentru Dumniata o deosebită importanță?

Comandați numerii notați lângă ziua în care Vi s'a întâmplat ceva extraordinar.

Duminică 12314.	Luni 53093.	Martți 123027.	Mercuri 123025.
Joi 12411.	Vineri 55348.	Sâmbătă 60015.	

Prețul original al losurilor stabilit după plan, Clasa I. este: 1/8 los orig. fl. — 75, séu cor. 1.50, 1/4 los orig. fl. 1.50, séu cor. 3.— 1/2 " " " 3.—, " " 6.—, 1/1 " " " 6.—, " " 12.— și se trimit cu rambursă séu pe lângă trimiterea sumei înainte. Liste oficiose se expedeză după tragera. — Planuri oficiose gratis.

Ne rugăm ca comanda pentru losurile norocoase de sus să se trimită până în

23 Mai a. c.

cu încredere direct la noi, de-ore-ce numerile norocoase se pot ușor epuiza

A. TÖRÖK & Co.

CASSĂ DE BANCĂ A. G.

Cea mai mare întreprindere de loterie de clasă în Ungaria.

BUDAPEST. Secțiile loteriei de clasă a colecturii noastre principale sunt:
Telegram-Adrese: Törökék-Budapest. Centrala: **Servitenplatz 3/a** în palatul propriu.
I. Filială: **Theresienring 46/a.** — II. Filială: **Weitznerring 4/a.**
III. Filială: **Museumring 11/a.**

Caut în prăvălia de Spe- cerie (băcănie) **o Calfă**

Se recere și cunoașterea limbei maghiare. Postul se poate ocupa numai decât. **POMPEIU BOTEZAN,** comerciant, Nagy-Sármás. (2849,2—3.)

La Fleurette Anti nicotin 250

Succes ne mai pomenit! Tuburi de cigarete „Antinicotin“ în cutii de țigarete.

Pentru morburii de stomac!

Celor ce prin recedă, înbuibare, mâncări greu de mistuit, ferbințeli, prea reci, séu viață neregulată și'au tras un morb de stomac și anume:

Catar de stomac, cărcei, dureri, mistuire rea, se recomandă un mijloc bun de casă, probat de mai mulți ani cu efect bun

Vinul de burueni (Kräuterwein) a lui Hubert Ullrich

Vinul de burueni este preparat din burueni excelente și vindecătoare cu vin bun, întărește stomacul și organismul de mistuire al omului. Vinul de burueni delătură mistuirea rea, și ajută la formarea de sânge sănătos.

Folosirea vinului de burueni delătură morburile de stomac deja la început. De aceea să se folosescă de timpuriu. Simptome ca: dureri de cap, răgăială, grăță, slăbiciune, vomare, dispare adese-oră după folosirea a câteva sticle de vin de burueni.

Constipația și urmările ca: neastimpăr, colică, bătaie de inimă, insomniă, congestiune la ficat, splină, hemoroide, se delătură întrebunțând vinul de burueni. Asemenea curăță din stomac materii stricăcioase prin eșirea ușoră la scaun.

Slăbiciunea, paliditatea feței, anemia, debilitatea provin adeseori din mistuire rea și din dispoziție lolañviciosă a ficatului. Persoane cari pătimeșc de lipsa de apetit, nervositate, durere de cap, insomnie, tângose cu ințetul Vinul de burueni dă impuls puterii de viață. Vinul de burueni excită apetitul, ajută mistuirea și hrănește, mișcă prefacerea substanțelor, alină nervii excitati și produce vioiciune de viață. Multime de scrisori de mulțumire confirmă acestea.

Vin de burueni se capetă în sticle à 3 cor. și 4 cor. în farmaciile din: Brașov, Săcele, Cristian, Râșnov, Codlea, Țințari, Helchin, Bod, Feldiara, Ilyefalva, Uzon, Magyaros Nagypatak, Papolcz, Zăgon, Kovászna, Beresnyó, Sepsi-Szt.-György, Bölön, Nagyajta, Baroth, Miklosvár, N.-Bacson Zsombor, Darocz, Homorod, Kőhalom, Ugra, Kacza, Zsiberk, Lemnek, Báránykut, Boldogváros, Boholcz, Szásztlyukos, Bethlen, Sárkány, Almásmező, Zernest, Törösvár, Vajdarecse, Voila, N.-Sink, Aind, Panticeu, Kézdivasárhely, Erzsébetváros, Segesvár, Nagyszeben și în tôte farmaciile din orașele mici și mari din Ardeal și din țările străine. — Farmaciile din Brașov: a d-lor Heinrich G. Obert, Victor Roth, Eugen Neustädter la „Ingerul păzitor“, Ferdinand Jekelius la „Speranța“. — Trimite 5 séu mai multe sticle cu prețurile originale în ori și ce localitate din Austro Ungaria.

— Să se ferescă de imitație. —

Cereți znume **Vin de burueni a lui Hubert Ullrich.**

Vinul de burueni al meu este mijloc secret. E compus din vin malaga 450-0, spirt de vin 100-0, Glicerin 100-0, Vin roșu 240-0, sirop de fragi 150-0, sirop de cireșe 320-0, fincen, anason, rădăcina helen, rădăcini americane, rădăcini de ințian, rădăcini calmusa a. 10-0. Aceste părți constitutive să se amestece.

Articole de toaletă:

Săpunuri de toaletă, Parfumerie, Eau de cologne, Pudră, Pomadă, Cremă, Pastă pentru dinți, Apa de gură, precum și articoli pentru cultivarea pielii, fabricat strein și indigen. Asortiment bogat, se capetă cu preț foarte ieftin la

G. EITEL,

Strada vămei 18.